

EUSKAL PILOTA HEZKUNTZAN

JONAN BEDIAUNETA

Belaunaldiz belaunaldi, Euskal Herriko haur eta gazteek jolastu izan ohi dute Pilotan, inolako pizgarri edo estimulu berezirik gabe. Garai batean, gure herrietako frontoiak herritarren topaleku, bilgune eta jolatoki baitziren.

Azken urtetan, ordea, EUSKAL PILOTAK bizi izan duen egoera arrunt bestelakoa izan da. Kontua da eremu guztietan, eta batez ere gure ikastetxeetan, praktikatzen diren kirolen artean Euskal Pilota bere adierazpen-mailarik eskasenera zokoratua aurkitzen dela. Nagusien munduan egon diren aldaketek zuzeneko islada izan dute haurren bizitzan ere.

EUSKAL PILOTAK ez du guretzat beste edozein kirolek bezelako garrantzi berbera. Gure kultur ondarearen atal inpor-

tanteenetarikoia baita; esan genezake gure kirolik esangurat-suena dela. On Joxemiel Barandianek esaten zuenez «jolas askotan igarotako belaunaldien oroimena eta antzinako sineskeren aztarrenak zaindu dira muinean...»

Beraz, Euskal Pilota gure herriaren kirolaz gain kultur ondare garrantzitsua izanik, berau Hezkuntzaren eremuan txertatu nahi genuke. Urte askotan gure artean indartsu iraun duen Pilota-mundu interesgarri eta herrikoi horri nolabait gure haur eta gazteen bihotzean tokitxo bat aurkitu nahi genioke.

HELBURU NAGUSIAK

Gure helburu nagusia litzateke ikastetxe bakoitzeko Hezkuntza $\bar{r}$ en Proiektuan Euskal Pilota eduki hezitzaile baliotsu bilakatzea, Hezkuntza-Erreforma $\bar{r}$ en Diseinuak bere orientabideetan hala adierazten duen moduan. Pilotaren ezagutza eta jolas-kera ezberdinak neska-mutil guztiei eskainiz, pilotazaletasuna ikastetxeetatik abiatuz Euskal Gizartean dagokion tokia eta garrantzia berreskuratzea; azken batean, gure herritarren kirola bihurtuz, beti ere, kultura, kirola eta hezkuntzaren ikuspegi hirukoitzetik kontuan hartuz.

Hezkuntzaren munduan hiru mailatako helburu espezifiko hauek lortu nahi genituzke haur guztiekin:

- Kontzeptualak:
  - Pilotaren sorrera eta bere eboluzioa historian zehar ezagutzea.
  - Pilotaren modalitate guztiak ezagutu eta beraien ezaugarrien arabera ezberdintzea.
  - Euskal Pilota gizarte eta kultur fenomeno gisa ezagutzea.
- Prozedurazkoak:
  - Pilotaren modalitate guztiak ezagutu eta beraien ezaugarrien arabera ezberdintzea.

— Euskal Pilota gizarte eta kultur fenomeno gisa ezagutzeara.

- Jarrerazkoak:

— Euskal pilota gure kulturaren ondare bezala identifikatzeara, baloratzea eta errespetatzea.

NORI ZUZENDUA

Gure Proiektua eskola-munduaren eragin-eremuan kokatzen baita, Derrigorrezko Lehen eta Bigarren Hezkuntzako ikas-texetako haur guztiengana heldu nahi duen proiektua da.

Ikastetxe guztientzat dago zabalik IKASPILOTA; Ikastola, Ikastetxe Publiko edota Pribatuentzat, hain zuzen. Bakoitzak bere diseinu curricularra definitzerakoan, hau da, ikasle batek bere gizartean bizitzeko zer ezagutu, zer egiten jakin eta nolako jarrera izan behar duen erabakitzen duenean, ahalik eta laguntza handiena eskaintzea da gure asmoa.

Irakasle beraien eginkizunak erraztea eta, batez ere, EUSKAL PILOTAk Hezkuntzan izan behar duen garrantzia adieraztea da gure eginkizuna. Azken finean, Euskal Pilota, eduki hezitzaile ezinbestekotzat hartu dezan zentro bakoitzak.

EZAUGARRI NAGUSIAK

IKASPILOTA Proiektua garatu duten ikastetxeetako haurrek gustora jaso dute Pilota hastapenean izandako esperientzia. Arrazoiak hainbat dira, baina nagusiki ondorengoak azpimarratu nahi genituzke:

- *Aniztasuna*: Iharduera irekiak eta ez-baztertzaileak proposatzen dira. Aniztasuna onartzeko eta baloratzeko lagunduko duten iharduerak bultzatzen ditugu. Ikasle guztiak gizarte-he-terogenotasunaren sinboloa ikusten du jokoaren bitartez.

- *Hezkidetza*: Jakina da, Euskal Pilota gizonezkoen eremutat kontsideratua izan dela betidanik, salbuespenak salbuespen. Emakumeen papera «harrizko gonbidatu» batena izan dela esan genezake.

IKASPILOTAk ezinbestekotzat jotzen du, noski, haurrak sexu-berdintasunean hezitzea; sexu-aniztasuna Euskal Pilotan ere bermatzea. Hau da, ume eta gazte guztiei aukera berdina ematea sexu-bereizketarik egin gabe.

- *Ludikotasuna*: Jolasa erabiltzearen garrantzia oinarritzko metodologi baliabide gisa. Ahalmen eta trebetasunen ikaskuntzan gure haurrak jolasaren inguruan garatzen dira. Jolasak garrantzi handia baitu haurraren berezko ikaskuntzan. Jolasean oinarrituriko ekintzetan, umea egoera dibertigarri batean kokatzen dugu, haurrak ez du izaten «ariketa mekanizistek» —errepikapenean oinarriturikoe— transmititzen duten sentazio aspergarririk. Gure proposamenetan alaitasunean eta ludikotasunean murgiltzen baitira haurrak.

- *Materiala*: Ikastetxe guztietara egokitu daitekeen Proiektua da. IKASPILOTA garatzeko ikastetxeek ez dute behar instalazio eta material berezirik. Horma bakarra duen «frontoia» edo espazio libre bat nahikoa da Pilota-praktikak burutzeko. Jolasteko behar den pilota haurrak berak egingo du; bakoitzak bere adinari egokitutako materiala erabiliz eta jokoaren jarraitasuna ziurtatuko duena. Jostatzea kultura den neurrian, norbere jostailua —pilota— egiteak Hezkuntzako prozesuaren zati garrantzitsu bat behar du izan.

Beraz, ikastetxearen ekonomi mugak ez dira inoiz eragozpen izango Euskal Pilota zentroan gauzatzeko.

- *Ezagutza globala*: Pilota jokoan ikasten hasten denean haur bat, modalitate jakin batean gehiegi espezializatzea izaten da joera nagusia. Gure egitasmoa haurren interesguneetan oinarritzen da, hau da, haurrak joko ikasterakoan sortzen zaizkion arazotan, hain zuzen. Esan genezake, Euskal Pilotaren modalitate ezberdinak oso antzekoak direla egituraz, nahiz alderdi formalak —pilota, frontoiak, erremintak— bereizgarri dituzten. Horregatik,

oso garrantzitsua da guretzat hastapenean gure Pilota jokoaren modalitate guztien ezaugarri orokorrak ezagutzera ematea.

- *Interdisziplinarra*: Gorputz Hezkuntzaren arloaz gain, Ikas-pilota saiatzen da ikasgai edota arlo gehiago jorratzen, Plastika, Gizarte eta Hizkuntza arloak batez ere.

Arestian aipatutako guztiagatik, esan daiteke «*heziketa-tresna*» baliotsua dugula Euskal Pilota. Derrigorrezko Hezkuntzak planteatzen dituen irakaskuntzako helburuak lortzeko, Ikas-pilotak, besteak beste, honako lorpenak bultzatzen ditu: sozializazioa, autonomia, oinarrizko tresna-ikasketak eta ahalmenen hobekuntza.

Horrexegatik bada, Euskal Pilotak ez du errepresentatu behar bakar bakarrik iragana, baizik gaurko eta etorkizuneko belaunaldi berrientzat elementu ludiko bat eta baita haurrak osotasunean hezitzeko baliabide bat ere.

IKASPILOTA IKASTETXEKO PROIEKTU CURRICULARREAN

Hona hemen ikastetxeko ikasgai ezberdinetako irakasle nahiz ikasleen beharrezanean erantzuteko IKASPILOTA proiektuak dituen zerbitzuak:

GORPUTZ HEZKUNTZAREN ARLOAN

- Formazio ikastaroak irakasleentzat:
  - «Pilota, Heziketa tresna»
  - Euskal Pilota joko zaharren ezagutza
- Girotze-kanpainak
- Pilota Egunak
- Jolas-materialen bideraketa:
  - Pilotak, palak, liburuak ...
- Ikas-materialgintza:
  - «Pilota, Heziketa tresna»
  - «Euskal Pilotaren hastapena»

PLASTIKA ARLOAN

- Formazio ikastaroak:
  - Pilotagintza
  - Xaregintza
  - Guantegintza
- Tailerrerako materialeen bideraketa.
  - Larruak, jostorrazak, haria, apunteak...
- Ikas-materialgintza:
  - «Pilotagintza»
  - ...

GIZARTE-ARLOAN

- Euskal Pilotaren JATORRIA, ANTROPOLOGIA, HISTORIAREN adierazpena.

HIZKUNTZ ARLOAN

- «Pottolo pilotaria», irakurketarako ipuin liburu didaktikoa.
- «Jorge Oteiza» ipuin-lehiaketa
- «Bertso-Pilota» lehiaketa

EKINTZA OSAGARRIAK

- Ikastetxeen arteko TOPAKETAK bailaraka
- Euskal Pilotaren Erakusketa Ibiltaria
- Hitzaldiak, mahainguruak...
- Euskal Herriko IKASPILOTA EGUNA
- Pilota udalekuetan